

مراسم تکریم و الگوسازی از مقام علمی استاد دکتر محمد معین (۱۳۹۶/۰۴/۱۵)

بنیاد نخبگان استان گیلان در راستای سیاست‌های فرهنگی بنیاد ملی نخبگان و با هماهنگی دفتر الگوسازی و تکریم نخبگان معاونت فرهنگی بنیاد ملی نخبگان با مشارکت ستاد بزرگداشت دکتر محمد معین، اقدام به برگزاری بخش نخست مراسم تکریم آن استاد فقید در روز پنجشنبه ۱۵ تیر ۱۳۹۶ در محل مزار آن مرحوم در شهرستان آستانه اشرفیه نمود. با توجه به این که مقرر شده است این مراسم در سطح ملی و به صورت کنگره علمی و با حضور و ارائه مقالات از نخبگان و استعداد‌های برتر ادبی کشور برگزار شود و با توجه به در پیش بودن سالروز رحلت آن استاد فرزانه در ۱۵ تیر، بنیاد نخبگان استان گیلان طی برنامه ریزی‌های بعمل آمده و با هماهنگی دفتر تکریم و الگوسازی بنیاد ملی نخبگان و با مشارکت ستاد بزرگداشت استاد دکتر محمد معین، مرحله اول مراسم تکریم و الگوسازی دکتر محمد معین را در روز ۱۵ تیر سال ۱۳۹۶ طی برنامه باشکوهی در مزار آن زنده یاد برگزار نمود. مرحله دوم این مراسم با تشکیل کمیته علمی و فراخوان مقاله از استعداد‌های برتر ادبی و هنری از سراسر کشور در پاییز سال ۱۳۹۶ برگزار شد.

مراسم در ساعت ۱۸ روز پنجشنبه در محل مزار مرحوم دکتر معین در مرکز شهر آستانه اشرفیه برگزار شد. مدعوین و شرکت کنندگان در مراسم بالغ بر ۴۰۰ نفر بودند. میهمانان ویژه مراسم آقای دکتر جعفر یاحقی عضو محترم هیات علمی دانشگاه فردوسی و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی ایران، حجت‌الاسلام دکتر ساجدی امام جمعه محترم شهرستان آستانه اشرفیه، آقای دکتر رضی رئیس محترم دانشگاه گیلان و عضو شورای علمی بنیاد نخبگان استان گیلان، آقای دکتر فاضلی مدیر کل محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گیلان، آقای دکتر قربانی نماینده محترم شهرستان آستانه اشرفیه در مجلس شورای اسلامی، آقای مهندس پورحسن مدیر کل محترم امور اجتماعی و فرهنگی استانداری گیلان، فرمانداران شهرستان‌های آستانه اشرفیه و لنگرود و شهرداران شهرهای آستانه اشرفیه و کیاشهر بودند و تعداد کثیری از شرکت کنندگان و همچنین نخبگان و استعداد برتر نیز در مراسم حضور داشتند.

در ابتدای مراسم سرود مقدس جمهوری اسلامی پخش و پس از آن آیاتی از کلام... معجید توسط قاری ممتاز شهرستان تلاوت گردید. مجری برنامه آقای مظاهر زمانی رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستانه اشرفیه بود که پس از شرح اجمالی محتوای مراسم، از فرماندار محترم شهرستان آستانه اشرفیه دعوت کرد تا با ایراد سخنرانی مراسم را آغاز کند.

آقای مهندس رحیم حیدری فرماندار محترم شهرستان آستانه اشرفیه و رئیس ستاد بزرگداشت دکتر محمد معین، ضمن خوشامدگویی به استادان و میهمانان شرکت کننده در مراسم اظهار داشت برای ما مایه افتخار است که میزبان میهمانان شرکت کننده از استان‌های دیگر و خارج از کشور در شهرستان آستانه اشرفیه و در مراسم استاد معین هستیم. ایشان با ذکر ضرورت تکریم و احترام به بزرگان و فرهیختگان برای رشد انسان و جامعه اظهار کرد: اندیشمندان غالباً به دلیل افق بلندی که دارند در زمان خودشان مورد تکریم واقع نمی‌شوند در تکریم و احترام به بزرگان جامعه و کسانی که به نحوی منشأ خدمات شایسته در پیشرفت و توسعه جامعه بودند از سنت‌های پسندیده و ارزشمندی است که در دین مبین اسلام به آن توجه خاصی شده است. فرماندار آستانه اشرفیه خواستار توجه به همه ظرفیت‌های رسانه‌ای و فضاهای مجازی شد تا با استفاده از این ظرفیت‌ها به

سمتی حرکت کنیم که الگوهای فاقد ارزش و معنویت در جامعه علی‌الخصوص به نسل‌های نوجوان و جوان عرضه نشود. وی از اساتید و دلسوزان و اندیشمندان درخواست کرد که برای آینده چاره‌اندیشی شود و الگوهای برتر دینی و علمی را در قالب‌های زیبا و به‌روز ارائه نمایند تا جامعه و آینده آن دچار مهندسی معیوب نشود. فرماندار آستانه‌اشرفیه نکوداشت عالمان و اندیشمندان را در حقیقت نکوداشت نقش علم در جامعه بشری دانست و گفت: علم اگرچه ذاتاً از جنس نور است و نور احتیاج به تکریم ندارد، اما نگاهی دقیق‌تر به نقش علم در کلام معصومین و منطق قرآن، نشان می‌دهد که علم آنگاه ارزشمند می‌شود که در خدمت عقل و خردورزی قرار بگیرد. حیدری اظهار کرد: نام دکتر محمد معین نامی هم‌پایه عمق ادب و زبان و فرهنگ است و بدون تلاش‌های وی فرهنگ ادبیات ایران به‌صورت کامل به معنای خود دست نمی‌یافت. ایشان در پایان از حضور همه اندیشمندان و فرهیختگان حاضر در مراسم تقدیر و تشکر کرد و اظهار امیدواری کرد که با برگزاری چنین مجالس نکوداشتی بتوانیم ارتباط فی‌مابین نسل نو و علم‌آموزی را برای کسب معرفت فراهم نماییم.

در این مراسم آقای دکتر فاضلی مدیر کل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گیلان سخن خود را با آیه « حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ » و شعری از خسرو شیرین نظامی در توحید باری تعالی این‌چنین آغاز کرد: تعالی‌الله یکی بی‌مثل و مانند/ که خواندش خداوندان خداوند/ فلک بر پای دار و انجم افروز/ خرد را بی‌میانجی حکمت‌آموز/ جواهر بخش فکرت‌های باریک/ به‌روز آورنده شب‌های تاریک مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی گیلان ضمن تقدیر از حضور دکتر محمدجعفر یاحقی در نکوداشت دکتر معین و با توصیف این عبارت که جویبار لحظه‌ها را در آستانه‌اشرفیه جاری کردند، از فرماندار این شهرستان که متن عمیقی را بیان کردند سپاس و تشکر کرد. وی ضمن امتنان از دکتر مسعود اصفهانی رئیس بنیاد نخبگان استان گیلان بر ای‌اهتمام در برگزاری این مراسم، از دکتر سرکار خانم مهدخت معین که در تدوین برنامه‌های نکوداشت پدرشان نقش دارند و این راه را تداوم می‌بخشند، تشکر کرد. فاضلی پس از قرائت پیام وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی اظهار کرد: گیلان به فرهیختگی مشهور است و در گیلان کسی نمی‌تواند حرفی بر گفتن داشته باشد ولی دستی بر قلم نبرده باشد. واقعیت این است که علم برای عالم باید درونی شود و درونی شدن زمان‌بر است و نمی‌توان گفت در اندک زمانی علم برای یک نفر درونی شده است. هرچقدر علم درونی‌تر شود پایاتر و پویاتر خواهد بود. در مورد دکتر معین این‌گونه بود. جالب این است بسیاری از چیزهایی که ایشان در ادوار مختلف آموخته بود، جز مقوله وجودیش شده بود. نزدیک به نیم‌قرن از مرگ دکتر معین گذشته است، اما این علم آن‌چنان برای دکتر معین درونی شده بود که آثارش هنوز باید به‌عنوان پیشینه تحقیق از آن استفاده کرد.

دکتر فاضلی در ادامه بیان کرد: من درجایی خواندم که مرحوم دهخدا وقتی دکتر معین را می‌بیند متن عربی را به ایشان می‌دهد که آن را ترجمه کند و پس از مدت‌زمان تعیین‌شده نزد علامه دهخدا می‌برد و جمله دهخدا جالب است که می‌گوید: این متن را خیلی خوب ترجمه کردی این ترجمه به‌واسطه فقط تحصیل در دانشگاه به دست نیامده است و معین در پاسخ می‌گوید که من از پدرزیرگم معین‌العلماء عربی را آموختم. در تحقیقاتی که در زمینه مزدیسنا، ریشه‌شناسی، ایران باستان و یا درباره حافظ شیرین سخن می‌شود، نمی‌توان دکتر معین و آثار وی را نادیده گرفت. باید همه ما بپذیریم «الفضل لمتقدمی» فضل از آن کسی است که تقدم دارد. دکتر معین همواره برای اهالی تحقیق یک الگوست. دکتر فاضلی در خاتمه ضمن اظهار امیدواری برای به سرانجام رسیدن تاسیس بنیاد ملی دکتر معین که در حال بررسی در شورای عالی انقلاب فرهنگی است، از کلیه مسئولان و کسانی می‌تواند به آن کمک کنند، درخواست مساعدت کرد.

ایشان در ادامه پیام وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی را که مناسبت چهل و ششمین سالگرد درگذشت استاد دکتر معین صادر شده بود قرائت کردند. متن پیام به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

"مفاخر و بزرگان فرهنگ و ادب ایران زمین، سرمایه‌های گران‌قدری هستند که تجلیل و بزرگداشت آنان زمینه‌ساز حیات فرهنگی در جامعه است. لازمه تداوم حیات و زیست فرهنگی، توجه به ریشه‌های فرهنگی و الگوسازی برای نسل جوان و آینده است. در میان این گنجینه‌ها و ذخایر

فرهنگی و ادبی، نام و یاد بزرگانی چون دکتر محمد معین ماندگار و درخشان بوده و خواهد بود. دکتر محمد معین شخصیتی است فرهیخته که عمر ارزشمند خود را وقف علم و معرفت نمود و به شکرانه عنایتی که خداوند در این مسیر به او داشت، منشأ آثار گرانقدر و ماندگار در عرصه فرهنگ و ادب این سرزمین شد. کارنامه پربار این بزرگ‌مرد ایران‌زمین و این فرزند شایسته گیلان، چنان درخشان و پربار است که به‌سادگی از کنار آن نمی‌توان عبور کرد، آثاری که هر یک حائز ارزش و اعتبار علمی و ادبی بسزایی است. فرهنگ معین، اثرمانای به یادگار مانده از دکتر محمد معین، تنها فرهنگ واژه نیست، بلکه فرهنگ تحقیق و دانش‌پژوهی است و فرهیختگان، اهل قلم و پژوهندگان دیر سالی است که از این اثر جاودان بهره می‌جویند. اگرچه فرهنگ‌نویسی و دانشنامه‌نگاری عرصه‌ای پویا بوده که همگام و همراه گفتگو و تحول در دانش بشری، نیازمند به‌روزرسانی است، پیشرو بودن مرحوم دکتر معین در استفاده از روش‌های علمی و دقیق، نه تنها مانع از کهنگی آثار او شده، بلکه آثار ماندگار این فرزانه سترگ، پایه و مبنایی برای تحقیقات آیندگان شده است. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مفتخر است که در مراسمی با حضور بزرگان و اهالی فرهنگ و ادب از مقام رفیع این چهره تابناک فرهنگ و ادبیات ایران تجلیل می‌کند تا علاوه بر بزرگداشت آن ادیب فرهیخته، محفلی برای تبادل نظر و گفتگوی برای استادان، عالمان و فرهیختگان مهیا نماید. ضمن تشکر و قدردانی از دست‌اندرکاران برگزاری این همایش، امیدوارم جامعه علمی و دانشگاهی در بزرگداشت این مفاخر که سرمایه‌های بی‌بدیل فرهنگی هستند، فعال و بانشاط حضور یابند و شاهد ظهور اندیشمندان و فرهیختگان در آینده این سرزمین باشیم." سیدرضا صالحی امیری - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

محمد حسین قربانی نماینده مردم آستانه اشرفیه در مجلس شورای اسلامی با قرائت پیام رئیس مجلس شورای اسلامی آقای دکتر لاریجانی بیان داشتند "دکتر محمد معین تألیفات و آثار ارزشمندی از خویش بر جای گذاشته است که مهم‌ترین آن فرهنگ شش جلدی لغت نامه معین است که به عنوان مرجعی بی‌بدیل و گران‌سنگ و همچون نگینی درخشان در سپهر ادبیات کشور درخشان و ماندگار باقی مانده است. ایشان در ادامه **پیام رئیس محترم مجلس شورای اسلامی** را که مناسبت چهل و ششمین سالگرد درگذشت استاد دکتر معین صادر شده بود قرائت کردند. متن پیام به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

"تاریخ فرهنگ، ادبیات و هنر ایران در جای جای خود عرصه نقش‌آفرینی و تبلور شخصیت‌های نامدار و برجسته ای می‌باشد که آثار و دستاوردهای آنان به این گنجینه ارزشمند، غنا و اعتبار داده است. دکتر محمد معین در خانواده‌ای روحانی و اهل فرهنگ پرورش یافته است و از جمله مفاخر ممتاز و برجسته کشور در حوزه ادب و فرهنگ می‌باشد که در تمام عمر خویش به عنوان پژوهشگری سختکوش، ضمن پاسداری از ریشه‌های زبان فارسی، به تحقیق و بررسی ادبیات و لغت‌شناسی اهتمام و ممارست فراوانی داشت. ایشان در طول سال‌های متمادی به مطالعات گسترده در منابع و کتب مختلف در زمینه لغات فارسی و معانی پرداخت و به عنوان نخستین دکترای زبان و ادبیات فارسی خدمات فراوانی در نشر، گسترش و ماندگاری زبان شیرین فارسی عرضه داشته است. دکتر محمد معین تألیفات و آثار ارزشمندی از خویش بر جای گذاشته که مهمترین آن فرهنگ ۶ جلدی لغت نامه معین می‌باشد که به عنوان مرجعی بی‌بدیل و گرانسنگ و نگینی درخشان در سپهر ادبیات کشور، درخشان و ماندگار باقی مانده است. برگزاری مراسم گرامیداشت چهل و ششمین سالگرد درگذشت استاد دکتر محمد معین فرصتی ارزشمند در راستای بازخوانی و تبیین اندیشه‌ها و آثار این شخصیت بزرگ فرهنگی کشور می‌باشد که شایسته می‌دانم از تلاش دست‌اندرکاران برگزاری آن تقدیر و تشکر کرده و امیدوارم همواره شاهد شکوفایی، رونق و غنای فرهنگ و هنر کشور باشیم." علی لاریجانی - رئیس مجلس شورای اسلامی ایران

سخنران بعدی مراسم آقای دکتر اصفهانی رئیس بنیاد نخبگان استان گیلان بودند. ایشان ضمن خوشامدگویی به میهمانان و شرکت کنندگان در مراسم، رسالت بنیاد نخبگان را در مراسم‌های تکریم، زنده نگه داشتن یاد و نام نخبگان و مفاخر علمی و فرهنگی کشور و همچنین آشنا نمودن

نسل‌های متأخر و جوانان مستعد با این مفاخر اعلام کرد. ایشان ضمن تشکر از اعضای ستاد برگزاری این مراسم با شکوه اظهار داشتند که بنیاد نخبگان استان گیلان با همکاری دفتر تکریم و الگوسازی بنیاد ملی تکریم و تجلیل از استاد معین را در پاییز سال جاری در سطح ملی و با شرکت نخبگان ادبی و هنری کشور برگزار خواهد نمود تا جمع بیشتری از مستعدین جوان کشور با ابعاد علمی و اخلاقی این دانشمند فرزانه آشنا شوند. این برنامه با ارائه مقالات و بررسی آثار و تألیفات استاد دکتر معین اجرا خواهد شد.

ایشان افزودند: مرحوم دکتر محمد معین از مفاخر فرهنگی استان نخبه پرور گیلان و شخصیتی جامع‌الاطراف بود که این ویژگی ایشان در تنوع آثار کثیر تصنیفی، تالیفی، تحشیه‌ای و ترجمه‌ای ایشان مشهود است. مرگ جسمانی این دانشمند فاضل آغازی بر ادامه حیات جاودانه ایشان در عقول و افهام ادب دوستان و مروجین زبان و ادب فارسی است و برگزاری این مراسم ضمن تکریم از شخصیت علمی و فرهنگی ایشان، الگوسازی برای نسل آینده‌ساز است که بنیاد ملی نخبگان در راستای اجرایی‌سازی مفاد "سند راهبردی کشور در امور نخبگان"، آن را یکی از برنامه‌های مهم خود بشمار آورده و به اجرای آن در سطح کشور و برای نخبگان شاخص علمی و فرهنگی کشور اهتمام نموده است. رجاء واثق دارم که آثار خیر شناسایی و شناساندن نخبگان شایسته‌ای چون مرحوم دکتر معین که با دغدغه اعتلای وطن و فرهنگ ایرانی زیستند و با آن جان به جان آفرین تسلیم کردند، در اقصی نقاط این کشور نخبه پرور اشاعه یافته و زایش نخبگان آینده‌ساز ایران اسلامی را بیار آورد. آقای دکتر اصفهانی در ادامه پیام آقای دکتر الستی معاون فرهنگی بنیاد ملی نخبگان را که به مناسبت برگزاری مراسم تکریم و الگوسازی از مقام علمی استاد دکتر محمد معین صادر شده بود، قرائت نمودند. متن پیام به شرح زیر است:

پیام دکتر آریا الستی معاون فرهنگی بنیاد ملی سخنجان به هایش مکرم علی از مقام علمی و ادبی زنده یاد دکتر محمد معین

”زبان“ موجودت خاص الهی است به اشرف مخلوقات که با آن یاموزد و یاموزاند، تعلیم ببیند و تعلم بورزد، ثبت خاطر است کند و تجارب را بنویسد و بیشتر قنای حیرت انگیز علمی را موجب شود تا از این طریق ارتباط بین نسل های مختلف بشری برقرار باشد. از این رومی توان برای ”زبان“ کار کرده های مختلفی را برشود اما به یقین اوج آن را باید در پیدایش ”ادبیات“ جستجو کرد چرا که بالاترین و زیباترین تعبیر فرهنگ بشری در ادبیات ملل تبلور می یابد و در این میان به اذعان بسیاری از حکمای ایرانی و غیر ایرانی زبان و ادبیات فارسی جایگاهی ویژه دارد، تا آنجا که از آن به ”زبان آدمیت“ یاد کرده اند جهانی که طوطیان بند را سگر شکن می کند و راه یکساله را یک شبه می یماید. صد البته که خلق این ادبیات زرف و عمیق مرهون زحمت بسیاری از دانشمندان و ادیبان متقدم است، لکن رشد و تعالی و به روزرسانی این ادبیات و نگه داری سطح تراز آن در میان سایر زبانهای زنده دنیا بی تردید مرهون زحمت بی شائبه استاد عاشق و عالم مآثر است که به بنگاله رفیق تقدیر سی ذوق و شوق و فداکاری ایشان را می طلبد. از جمله این ستارگان پرفروغ باید به زنده یاد استاد محمد معین اشاره کرد او که نویسنده ای توانا، شاعری زبردست، لغت شناسی بجزو عالمی فرزانه و عاشق بود، حق بزرگی بر فرهنگ و ادب فارسی دارد و بر ماست که در موقعیت های مختلف مانند این مراسم که به مناسبت چهل و ششمین سالگرد رحلت ایشان برگزار کرده است، فرصت را معتمن شمرده و آثار جاودانه این استاد به نغز زده را برای جوانان و صاحبان استعداد های برتر کشور پیش از پیش معرفی نمایم. اینجانب ضمن احترام به روح بزرگ آن مرد عالم امید واثق دارم، طریقی را که او بنا گذاشت بی حرماند و سپهر فرهنگ ایران زمین از وجود ستارگانی پرفروغ چون او بهره درخشان و نورانی باقی بماند.

سخنران بعدی مراسم جعفر یاحقی عضو محترم هیات علمی دانشگاه فردوسی و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی بودند که ضمن خوشامدگویی به استادان و میهمانان شرکت کننده در مراسم و بیان ویژگی های علمی و ارزشی دکتر محمد معین اظهار داشتند: دکتر محمد معین یک شیوه ای در برخورد با متن فارسی بنیانگذاری کردند که همچنان در دانشگاه جریان دارد که در برخورد علمی، فنی و دقیق با متون فارسی است. محمد جعفر یاحقی، مدیر قطب علمی فردوسی شناسی در این مراسم با بیان اینکه پرچمدار و قافله سالار ادبیات کشور و همه دانش آموختگان رشته دکتری ادبیات، استاد معین است، اظهار کرد: استاد معین ایران پیش از اسلام و ایران پس از اسلام را پیوند زد و با تالیف «فرهنگ معین» ادبیات ایران را مهندسی کرد. ایشان علامه قزوینی را کاشف هوش و شخصیت بزرگ دکتر محمد معین و معرف او به علامه دهخدا دانست و افزود: علامه دهخدا که از کار جمع آوری لغت نامه خسته شده بود، ادامه کار را به استاد معین سپرد و امروز فرهنگ معین به عنوان منبع جامع تحقیق و دانش پژوهی با همت ایشان به اتمام رسیده و در اختیار همگان قرار دارد.

وی استاد محمد معین را احیاگر فرهنگ تصحیح برهان قاطع و یادداشت‌ها و حواشی آن دانست و تصریح کرد: استاد معین در سن ۳۲ سالگی موفق به خلق چنین آثاری شد که نشان‌دهنده اوج کمال این استاد فرهیخته زبان و ادب فارسی است و با بیان اینکه استاد معین مورد تحسین شاعری نوگرا و هنجارشکن همچون نیما یوشیج و ادیبی کهنه‌گرا و لغت‌شناس مانند علامه دهخدا بود، خاطرنشان کرد: من و بسیاری دیگر از شخصیت‌های ادبی ایران دکتر معین را ندیده‌ایم، اما با آثار استاد مانوس هستیم و منظومه فکری او را مورد تمجید و ستایش قرار می‌دهیم. در پایان من به روان‌پرفتوح دکتر معین درود می‌فرستم و به همت شما همشهریان گیلانی ایشان و به خصوص اهالی غیور و دل‌آگاه شهرستان آستانه اشرفیه که بزرگداشت این مرد بزرگ را وجهه همت قرار دادند.

سخنران پایانی مراسم سرکار خانم دکتر مهدخت معین، دختر استاد دکتر معین بودند که ضمن تقدیر و تشکر از همه دست‌اندرکاران و ستاد اجرایی این مراسم به ویژه از قبول دعوت جناب آقای دکتر یاحقی به عنوان سخنران، از فرمانداران، شهرداری، بنیاد نخبگان استان گیلان و ریاست دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستانه اشرفیه در برگزاری این مراسم، به ذکر خاطراتی از زندگی زنده‌یاد دکتر محمد معین پرداختند و از تمامی شرکت‌کنندگان حاضر در مراسم بویژه جوانان تشکر و قدردانی کردند.